

הקריה האקדמית אונו

Ono Academic College

מרכז אונו למשפט חברתי קליני

Ono Center for Clinical Law and Social Justice

הקליניקה הירוקה

לאיכות הסביבה ולתכנון ובניה

סקירת פסיקה ירוקה

גיליון מספר 1

אדר התש"ע, פברואר 2010

טלפון: 1-700-707-907 שלוחה 2

דוא"ל: OnoGreenClinic@Gmail.com

תוכן עניינים

3	על הגיליון
4	אתר פסולת לא חוקי- פשוט לא משתלם
5	הקרינה אינה מזיקה? תוכיחי!
6-7	חובה לשמור על נכסי הטבע וזאת למען כל החי והצומח
8	כמה שווה בדל סיגריה?
9-10	רכבת קלה – תהיה או לא תהיה?
11	המלחמה על המים
12-13	גם ניסיון הוא אסון
14-15	חברות מסוכנות
16-18	"תכנון ובניה ירוקה במגזר החרדי"
19	הקו הירוק
20	על הקליניקה

על הגליון

נושא איכות הסביבה הגיע בעשור האחרון בארץ ובעולם לשיא של תודעה ציבורית. תוך שינוי בדעת הקהל ובגישת הציבור להשלכות של מעשי היום יום של כל אחד ואחת מ אתנו. החשש מנזק בלתי הפיך והתקרבות למה שמכונה בידי מומחים לאיכות סביבה "נקודת האל-חזור" בעקבות שנים של אי התחשבות של הממשלות, האזרחים והתעשיות השונות בעולם להשלכות הפיתוח על הטבע, ובעקבות כך לפגיעה בצומח, בבעלי החיים ובבריאות ואיכות החיים של בני האדם עצמם.

בשנים האחרונות אנו חוזים בהתפתחויות משמעותיות בגישה לנושאי איכות הסביבה לא רק בקרב הציבור אלא גם במודעות של ראשי מדינות ומקבלי החלטות שלראשונה מתמודדים עם העובדה כי מוטלת עליהם אחריות לנזקים הנלווים שגורמים מוצריהם או שטחי היצור של אותם מוצרים.

השינויים הללו נצפים בפעילות החקיקה הענפה בתחום הסביבתי, בארץ ובעולם, ובפעולות גולציה אחרות שמפעיל השלטון. גם לרשות השופטת תפקיד חשוב, כמפרשת, מנחה ומכריעה של החוקים והרגולציה הסביבתי.

מידי חודש עולים בבתי המשפט בארץ נושאים שונים הנוגעים לאיכות סביבה ולפער שנוצר בין הקדמה, הפיתוח והטכנולוגיה לבין איכות הסביבה של האדם והחברה. בתי המשפט בפסיקתם לא רק מיישמים את החקיקה, אלא לעיתים קרובות קובעים כללים מנחים ומציינים אמות מידה להסדרה החוקית, לענישה הפלילית, להחלטות מנהליות ועוד.

מטרתנו בסדרת ידיעונים זו היא לרכז ולהביא לידיעת הציבור את סיכומן של הפסיקות העדכניות ש נדונו בבתי המשפט בצורה מתומצתת וברורה גם לאלה העוסקים בתחום המשפט וגם לאלה שהשפה המשפטית פחות מוכרת להם.

במקביל לתקצירי פסקי הדין נביא מדי פעם גם חדשות אקטואליות מתחומי איכות הסביבה ומפעילות הקליניקה הירוקה לאיכות סביבה ותכנון ובנייה בקריה האקדמית אונו, המפרסמת ידיעון זה.

אנו מקווים כי סקירה זו תשמש לכם הקוראים כלי עזר להבנת הנושא ותביא לציבור הרחב המודאג ממצב הסביבה מודעות למתרחש ולשינויים בזכויותיהם לחיות חיים בריאים ואיכותיים יותר בעולם נקי וטוב יותר.

גיליון "סקירת פסיקה ירוקה" נכתב על ידי סטודנטים מהקליניקה הירוקה של הקריה האקדמית קריית אונו, בהנחייתו של עו"ד חנן מנדל. הקליניקה מנוהלת ומונחה ע"י עו"ד עמנואל וייזר והרב יהודה גנוט.

קבוצת הסטודנטים החברים בצוות "משמר הפסיקה הירוקה", עוקבים לאורך כל השנה אחר התהליכים המתרחשים בנושא זה הן בבתי המשפט והן בתחום החקיקה בכנסת.

תקוותנו היא שבמרצת הזמן גיליונות חודשיים אלה יצרו גוף ידע משמעותי שירכז את התפתחות הפסיקה בנושאי איכות הסביבה בישראל.

אנו לרשותכם להערות, הארות והצעות: onogreenclinic@gmail.com

מנחה אקדמי: עו"ד חנן מנדל

עורכים: אדיר בן יהודה, נועם ורדי, רוני נחמן ופאר רחמנוב

אתר פסולת לא חוקי- פשוט לא משתלם

המחוזי מחמיר עם מפעילי אתר פסולת לא חוקי

תושב ואדי ערה הפעיל אתר פסולת לא חוקי בסמוך לשוב מגריו. אתר הפסולת הבלתי חוקי פעל בין השנים 2005-2007, והבערת הפסולת באתרו של הנאשם פגעה קשות בתושבי עירו ותושבי האזור בכלל, וגרמה לזיהום אויר, וריח חזק מאוד.

מעבר לשריפת הפסולות הורה הנאשם לעובדיו להשליך מהמשאית את הפסולת ברשות הרבים ובאמצע הישוב. נגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין עבירות לפי חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד 1984, חוק רישוי עסקים, התשכ"ח 1968, חוק למניעת מפגעים, התשכ"א 1961-

והתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן 1990. בבית משפט השלום הורשע הנאשם בעבירה וק יבל עונש של 6 חודשי מאסר על תנאי למשך תקופה של 3 שנים, קנס בסך 30,000 אלף ₪ והתחייבות כספית להימנע מהעברה. בעקבות ערעור המדינה לבית המשפט המחוזי נקבע כי הענישה המרתיעה במקרים אלו במיוחד היא הקנס, וכי הקנס שנקבע בבית משפט השלום היה נמוך מידי. בפס"ד זה קבע כבוד השופט רון שפירא כי הקנס יוכפל ויעמוד על 60,000 ₪ כאשר שאר העונש (מאסר על תנאי והתחייבות כספית) נותר על כנו.

יש לציין כי בעיית אתרי הפסולת הבלתי חוקים נפוצה בישראל, ומומחים סבורים כי יש צורך בהחמרת הקנסות ואמצעי האכיפה הנוספים כדי להתמודד עם הבעיה¹.

ע"פ (מחוזי חיפה) 22373-08-09 מדינת ישראל נ' יונס נאיל

החלטה מתאריך: 03.12.09

¹ לעניין זה ראו גם: אור קרסין יישום אפקטיבי של מדיניות סביבתית: עידוד הציות ויעול האכיפה 18 (מכון ירושלים לחקר ישראל, התשס"ט).

אינה מזיקה? תוכיח!

חברת הסלולרי טוענת: האנטנה אינה מסוכנת, ביהמ"ש קובע: נטל ההוכחה על החברה

משפחת יעלון, השכירה 50 מ"ר מדירתה לחברת פלאפון תקשורת, לשם התקנת אנטנות סלולריות. התובעים, בני הזוג פינגר, שכניהם של יעלון, טוענים כי האנטנות גורמות לנזק בריאותי, ולאחר שלא הצליחו לשכנע את הנתבעים לסלק את האנטנות, נאלצו לעזוב את דירתם. בעקבות הקמת האנטנות, לא נמצאו גם שוכרים לדירה. האנטנות סולקו רק לאחר התביעה. בהסכמת הצדדים נקבע כי בטרם הדיון בשאלת הנזק והפיצוי, תוכרע השאלה האם האנטנות אכן מהוות נזק לתובעים, או שאינן מזיקות כלל.

בימ"ש השלום בירושלים קיבל את גרסת התובעים וקבע כי הנתבעים (חברת פלאפון ויעלון) לא הצליחו להוכיח כי קיומן של האנטנות אינו מהווה סכנה או כל עדות ברורה שקרינה לא מייננת אינה מגבירה את הסיכון לחלות. אכן לרוב, נטל ההוכחה הוא על התובע, אך במקרה דנן, ביהמ"ש קבע כי נטל ההוכחה הוא על הנתבעים, שצריכים

להוכיח כי קרינה כזו אינה גורמת לנזק. התובעים הוכיחו כי קיים קשר כלשהו בין חשיפה לאנטנות ובין חולי שנגרם, ועל הנתבעים להפריך קשר זה. אומנם, רמת הקרינה אשר נמדדה מן האנטנות אינה עולה על הרמה שנקבעה בתקן, אולם חובת בית המשפט "לפעול בזהירות מרבית, באופן המחמיר והמגן על האזרח בפני הגופים הכלכליים" (כבוד השופט מלכה אביב). זאת ועוד, עיריית ירושלים סירבה לתת לנתבעת היתר להקמת האנטנות והן הוקמו שלא כדין. החלטת הוועדה לתכנון ובניה שלא לתת לנתבעת היתר מאחר והאנטנות מצויות במרחק של 15 מ' ממקום מגורים, מצביעה על כך שרשויות התכנון רואות את הקרינה כסיכון ממשי המחייב נקיטת דרכי מניעה. מאחר והאנטנות הוקמו ללא היתר, הרי שלא קוימו כל הסדרי פיקוח ובקרה כנדרש, וסביר כי הסכנה החמירה נוכח מיקום האנטנות סמוך לקיר משותף בין הדירות. כמו כן, מנקיטת צעדים שונים לצמצום הקרינה, יש להסיק כי הנתבעים עצמם היו מודעים לסכנת הקרינה. ביהמ"ש הטיל על הנתבעים תשלום הוצאות ההליך בסך 10,000 ₪.

תא (שלום י-ם) 7359/03 מישל פינגר ואח' נ' פלאפון תקשורת בע"מ ואח'

החלטה מתאריך: 24.02.09

חובה לשמור על נכסי הטבע וזאת למען כל החי והצומח

זיהום אויר כתוצאה מפליטת אדי הדלק

הנאשמת, חברת "דלק" הורשעה, בהסתמך על הודאתה ובעקבות הליך של גישור, בביצוע עבירה של ניהול עסק בניגוד לתנאי רישיון עסק. בהתאם למפורט בכתב האישום, החל מחודש אפריל 2003 חויבו כל חברות הדלק לעמוד בדרישות הקבועות בהנחיה האירופית בנוגע לתקן פליטות דלקים, וזאת במטרה לצמצם את פליטת אדי הבנזין ממסופי הדלק, בשל היות אדים אלה רעילים ומכילים חומרים מסרטנים ומזיקים לסביבה. בהסתמכה על כך נוספו תנאים נוספים לרישיון העסק הקיים של תחנת הדלק, ודלק נדרשה להתקין מערכת לאיסוף והשבת אדי דלק שתחובר לכל מקורות פליטת אדי הדלק במסוף, על מנת להביא לדילול ריכוז אדי הדלק הנפלטם לאוויר. חברת דלק לא עמדה בלוח הזמנים שנקבע להתקנת מערכת זו, על אף התראה שנשלחה אליה, ועל אף הארכות שניתנו לה לשם כך, והאיחור היה למשך שנה ותשעה חודשים מהמועד שהוקצב לכך ברישיון העסק. בהסכמת הצדדים התקיים בתיק זה הליך של גישור בין המדינה לחברת דלק, הנאשמת יחד עם שני תיקים נוספים של שתי חברות דלק אחרות. בסיומו של ההליך הגיעו הצדדים להסדר טיעון, במסגרתו תוקן כתב האישום והוסכם על הטלת קנס לפי שיקול דעת בית המשפט.

בית המשפט שקל את העובדה שדלק הודתה בעבירות המיוחסות לה לאחר שמיעת חלק מעדי התביעה, וחסכה בכך זמן שיפוטי יקר. בנוסף, הסכימה הנאשמת להתקין מערכת מישוב אדים ב-34 תחנות דלק שבבעלותה. העלות המשוערת של התקנה זו מגיעה לסכום של כ-8 מיליון ₪, וסכום זה נלקח בחשבון בעת קביעת הקנס.

בית המשפט ציין כי "בבסיסו של תיק זה עומדת החובה לשמור על נכסי הטבע וזאת למען כל החי והצומח עלי אדמות. המודעות הציבורית לאיכות הסביבה עלתה בשנים האחרונות לכותרות, וגם המחוקק תרם את תרומתו לכך, בחוקי חוקים במטרה לשמור ולשמר את הטבע, ובהחמרת הענישה שתוטל על מפירי החוק. איכות הסביבה ובריאות הציבור הם אינטרס ציבורי חשוב, ויש לחזק את ידיו של המשרד לאיכות הסביבה, העמל ימים ולילות, למען מטרה נעלה זו. פליטת אדי דלק לאוויר עלולה הייתה לסכן חיי אדם ואולי גם לפגוע בכל

החי והצומח שבסביבה, וההסכמים אליהם הגיעו חברות הדלק והמשרד לאיכות הסביבה, בדבר התקנת מערכות למישוב אדים, הם הסכמים מבורכים" (כבוד השופט זאיד פלאח). בית המשפט הוחלט להטיל על חברת דלק קנס על סך 500,000 ₪, חתימה על התחייבות לא לבצע עבירה דומה על סך 100,000 ₪, למשך 3 שנים, וחייב הנאשמות להתקין מערכת מישוב אדים בתחנות הדלק שבבעלותן – (ב-34 תחנות דלק שבבעלות חברת דלק ו-35 התחנות שבבעלות החברות סונול ופז), תוך 5 שנים מיום פסה"ד, למרות העלויות הכבדות הכרוכות בכך.

ת"פ (שלום חיפה) 4807-09-08 מדינת ישראל נ' "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ,
תק-של 2009(4), 2514 (2009)
החלטה מתאריך: 18.10.09

כמה שווה בדל סיגריה?

אדם נתפס משליך בדל סיגריה מרכבו – הפקח לא ויתר ובימ"ש קנס אותו

לבית משפט השלום בחיפה, הגיע אזרח שביקש להישפט בגין עבירה של איסור השלכת פסולת ברבים. זאת לאחר שנרשם לו, ע"י מפקח של רשות הטבע והגנים, קנס בסך 500 שקלים, לאחר שנתפס משליך בדל סיגריה ממכונית נוסעת.

הנאשם טען שהוא מעשן סיגריות עוד מגיל 18 ושייתכן כי בזמן שנתפס, עישן סיגריה. לעומת זאת, כפר הנאשם באשמה כי השליך את בדל הסיגריה ממכוניתו מכיוון שהוא נוהג לכבות את הסיגריות במאפרה שמתקנת ברכב הנמצא ברשותו באותה עת, אך לא מן הנמנע כי בסל הסיגריה נשמת מידו בטעות. עוד הוא טען כי הוא מאוד אוהב את הארץ ואף מחנך את ילדיו לשמור על ניקיון והסביבה.

המפקח העיד כי הבחין בנאשם משליך את בדל הסיגריה מחלונו, בעוד הוא נוסע ברכבו. המפקח רשם את פרטי הרכב ושלח לנאשם בדואר קנס על איסור השלכת פסולת ברבים. בדו"ח הוא ציין את נסיבות המקרה באופן מפורט ואת תיאור הנאשם כבעל שיער שחור כהה ושעל מראת הרכב הפנימית היה תלוי תליון של מגן דוד.

למרות כפירתו של הנאשם באשמתו ודבריו בעדותו, שוכנע בית המשפט כי עדותו של המפקח אמינה ותואמת את תיאור העבירה. עוד הוסיף הנאשם כי אכן תלוי על המראה שברכבו תליון של מגן דוד, עובדה שנתנה משקל חיובי לעדותו של המפקח. כב' השופט ערן קוטון קבע כי: "תופעה של השלכת פסולת מרכב נוסע היא תופעה נפוצה, שכיחה ויש לעקרה מן השורש.... יש עמה גם סיכון לרכבים ולהולכי רגל וסכנה להתלקחות של שריפה".

בגזר הדין ציין בית המשפט כי בהתחשב בחומרת העבירה הוא גוזר על הנאשם קנס כספי בסך 500 ₪ או 5 ימי מאסר תמורתו. קנס זה הועבר לקרן לשמירת ניקיון, על פי בקשת המאשימה.

ת"פ (שלום בחיפה) 2971-03-09 מדינת ישראל נ' יפרח

החלטה מתאריך: 16.9.09

רכבת קלה – השלכות כבדות?

התושבים תובעים פיצויים בשל הקמת הרכבת הקלה בירושלים – השמאי יכריע

הקמת הרכבת הקלה בירושלים תצטרך ככל הנראה להתעכב בזמן נוסף. כל זאת בעקבות ערר שהוגש בפני הוועדה לערר במחוז ירושלים על ידי תושבים המתגוררים על הציר שמיועד

לקום על פי תוכנית 8000 הידועה כתוכנית שאושרה להקמת הרכבת הקלה. התושבים טוענים שהקמת הרכבת תעורר מטרד ליחיד ו אף מטרד לציבור בכלל לנוכח העובדה שתפעולה עלול להביא לזיהום אוויר כבד, פגיעה בנוף, לעוצמת רעש גבוהה שתפריע את המנוחה ולפגיעה בפרטיות.

עוד נטען כי הקמת הרכבת תפגע בערך הנכסים של העוררים ועל כן, הם תובעים פיצויים בגין נזק במקרקעין שנגרם להם כתוצאה מאישור תוכנית מקומית, המנויים בסעיפים 197-198 לחוק התכנון והבניה.

את אומדן הפגיעה ביסוד העוררים באמצעות הערכת שמאי, שמונה מטעמם. השמאי קבע כי הקמת הרכבת הקלה תהווה פגיעה נחרצת בזכויות הדיירים המתגוררים בסמוך. עוד קבע השמאי כי מלבד ירידת ערך של כ- 20% בנכסי העוררים, הקמת הרכבת תהווה פגיעה בפרטיות, תגדיל את עוצמת הרעש ברחוב ואת זיהום האוויר בכמות ניכרת ותפגע בנוף.

המשיבים מצידם ניסו להסתמך על העובדה שתוכנית 8000 הינה תוכנית 'משנית' באישורה. כלומר, עוד לפני אישורה, אושרה תוכנית תמ"מ 29/1 שהינה תוכנית מחוזית שפורסמה ברשומות הכוללת את מתווה הקווים של תוואי הרכבת הקלה ולכן לעוררים הייתה כבר את ההזדמנות לערער על התוכנית ולתבוע את הפיצויים ומששתקו – הסכימו לה. כאמור, טענה זו נדחתה על ידי בית המשפט שקבע חד משמעית כי שתי התוכניות מהוות מהלך תכנוני אחד שאין להתייחס אליהן בנפרד ולכן קמה להם זכות הערעור. לצורך טענה נגדית השתמשו המשיבים גם באפשרות כי ניתן להתייחס להקמת הרכבת כהשבחת הנכסים שמסביבה ולא דווקא להתייחס אליה כתוכנית שלילית.

לצורך קביעה חד משמעית האם העוררים זכאים לפיצויים, שקל בית המשפט את האפשרות למנות שמאי מטעמו. בין השיקולים בדק בית המשפט האם עמדו העוררים בנטל ההוכחה לכל ראש נזק אותו הם טענו והאם השמאות לראשי נזק אלו, הייתה מוערכת בדו"ח מפורט ובנימוקים ענייניים ורציניים. ולעניין ראשי הנזק: בית המשפט שלל את הטענה כי ירידת ערך במקרקעין בעקבות צפיפות עלולה להיגרם כתוצאה מהקמת הרכבת. אולם, לא נשללה הטענה כי עלולה להיגרם פגיעה בפרטיות, לכאורה, לאחר הקמתה.

לצורך קביעה סופית בסכסוך, יוסכם על הצדדים בתוך 10 ימים על מינוי שמאי ניטרלי שיכריע בשאלות שמאיות החלוקות בסוגיה. בין היתר, נקבע שהוא יכריע בשאלות האם הרכבת הקלה תהווה רעש בלתי סביר לדיירים והאם הקמתה תהווה פגיעה בנוף הסביבתי ושינוי בצביון השכונה. מעבר לכך, הנחיות בית המשפט לשמאי כללו בין היתר גם את

ההוראה להתעלם מחששות פסיכולוגיים ומסטיגמות של העוררים מאחר שדיון זה קם בעבר בערר(י-ם) 15+16 לופס ואח' נ' הוועדה המקומית לתכנון ובנייה ירושלים ואח' שם הוחלט שאין מקום להתייחס לראש נזק שכזה אלא להתייחס אך ורק לפגיעות אובייקטיביות . ההכרעה תובא בהמשך השנה לאחר שבימ"ש יקבל את הערכת השמאי לנזק.

ערר(י-ם) 199/09 יצחק להב נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים

החלטה מתאריך: 29.9.09

המלחמה על המים

משרד הבריאות לא מאשר להשתמש במי קולחין – בית המשפט לא מתערב בהחלטתו

בצרון הוא מושב חקלאי שביקש לעשות שימוש במי קולחין (מי שופכין שעברו טיהור חלקי) לשם השקיית חלקות חקלאיות הקרובות לבתי מגורים ולמערכת מים שפירים (מים באיכות גבוהה שמשמשים לכל מטרה כולל שתייה). משרד הבריאות התנגד לכך בשל קרבת בתי המגורים והסיכון שבזיהום מי התושבים.

מצד המושב נטען כי המים בהם הוא מבקש להשתמש עומדים בתנאים המקצועיים הנדרשים. עוד הם טענו כי הדו"ח אינו עושה כל הבחנה בין חלקות חקלאיות שונות ומרחקן מבתי תושבים (דבר שמביא להפחתה בסיכון זיהום מי השתייה). כמו כן נטען כי קיים עודף של מי קולחים במרכז לטיהור שפכים באשדוד, המשרת גם את המושב, ואם לא יעשו בהם שימוש הם יזרמו לים ובמקביל החקלאים יצטרכו לעקור מטעים, דבר שיגרום לפגיעה בפרנסתם.

העתירה נדחתה, מאחר שמשרד הבריאות, לפי דעת בית המשפט, נקט בהחלטה סבירה ומדתית. בית המשפט הסכים עם טענת משרד הבריאות כי שימוש במים אלו יסכנו את המים שמשמשים בהם התושבים הקרובים לחלקות ואת מי השתייה. סמכותו של משרד הבריאות בנושא נובעת מחוק טיהור מי שופכין המ יועדים להשקיה, התשמ"א-1981. דו"ח וועדת הלפרין מ-1999 בעניין עקרונות למתן היתרים להשקיית שדות חקלאים במי קולחים קבע קריטריונים באשר למתן היתרים לשימוש בהם. הוועדה החליטה כי יש להגביר את הפיקוח על השימוש במי קולחין למען מניעת סיכונים בריאותיים, מניעת התפרצות תחלואה, שמירה על רמת איכות הקולחין במקומות בהם ניתנו היתרים לשימוש בהם ומניעת זיהום מי השתייה. בית המשפט בדק את הקריטריונים שאומצו בדו"ח ואת התועלת שתצמח לציבור ולמשקים החקלאיים בעתירה זו. יש לציין כי בשנת 2002 עודכנו כמות ריכוזי מרכיבים כימיים העלולים לגרום נזק לפרי או לירק, דבר אשר השפיע על ההחלטה של משרד הבריאות.

בית המשפט קבע בסופו של דבר כי אין לקבל את עתירת המושב בין השאר בשל כך שבית המשפט לא מתערב בהחלטתה של רשות שיש בידיה את הכלים ואת המומחיות בקביעת החלטה שכזו, אלא אם כן בוצעה בחוסר סבירות, דבר שלא הוכח כאן.

בג"ץ 10967/08 בצרון - מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ נ' משרד

הבריאות

החלטה מתאריך: 09.11.09

גם ניסיון הוא אסון

נהג משאית הואשם בשני מקרים של השלכת פסולת: פעם אחת זוכה ובפעם השנייה הורשע בניסיון

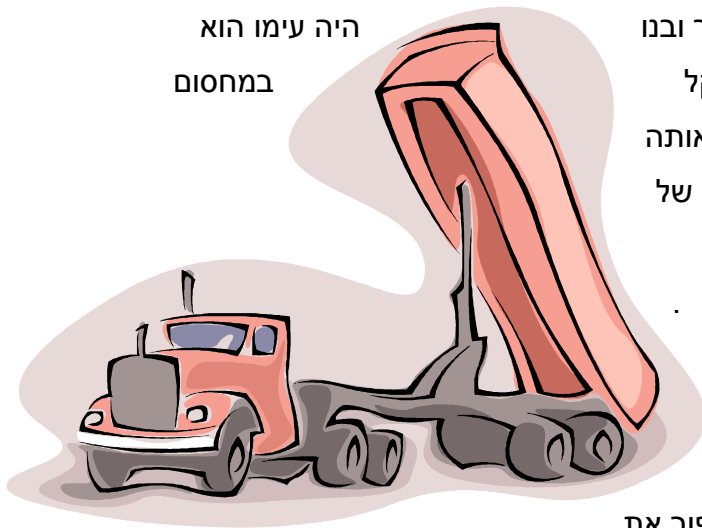
שני מפקחים מטעם המשטרה הירוקה, עקבו אחר נהג משאית לאחר שקיבלו יום קודם לכן מידע מודיעיני מאדם הטוען שבכוונת הנהג להשליך פסולת שמקורה בקיבוץ לביא לשטח ציבורי פתוח סמוך. המפקחים הבחינו במשאית מגיעה בשעות הצהריים לכיוון שטח מחצבת טורעאן שבה משליכים עבריינים פסולת רבה ללא היתר ובניגוד לחוק השלכת פסולת ברשות הרבים לפי חוק שמירה על ניקיון – התשמ"ד 1984.

המפקחים תיעדו את נסיעת המשאית כשהיא נוסעת לאחור על מנת לרוקן את ארגז המשאית שהיה עמוס בפסולת. רגע לפני שהרים את ארגז המשאית, הבחין במפקחים ילד שהזהיר את נהג המשאית על המעקב שמתבצע אחריו. שני המפקחים הזדהו וביקשו מנהג המשאית להתלוות אליו לצורך חקירה, אולם זה הניע את המשאית וברח.

נגד הנהג הוגש כתב אישום המונה שתי עבירות של השלכת פסולת:

לגבי העבירה הראשונה שבה הואשם בהשלכת פסולת מהמשאית, טען הנאשם שכלל לא נהג במשאית באותו היום אלא שהוא בעצם אסף אבנים וברזל מהפסולת שעל האדמה. במקרה זה, קבע השופט כי אין בידי המאשימה מספיק ראיות המוכיחות על ביצוע העבירה לגבי העבירה השנייה שבה הואשם גם כן בהשלכת פסולת ממשאית שבה נהג, הודה,

היה עימו הוא
במחסום

הנאשם שנהג במשאית מלאה בפסולת אך מאחר ובנו ביקש להחזירו הביתה. בדרך לביתו הוא נתקל שגרם לו לנסוע בדרך עקיפה, לטענתו, דרך אותה מחצבה. במקרה זה, קבע השופט שעדויותיהם של המפקחים שהיו בשטח והראיות שהוצגו בבית המשפט אמינות מספיק לצורך הרשעה באשמה. כמו כן, עדותו של הנאשם התבררה לבית המשפט כלא אמינה כלל. אולם, בית המשפט לא הרשיעו בעבירת השלכת הפסולת אלא בעבירת ניסיון בלבד, מאחר שלא הספיק לשפוך את הפסולת לפני שהסתבר לו המעקב.

בתאריך 31/12/09 הוזמן הנאשם לשמיעת גזר הדין בפני בית המשפט שקבע כי: "השלכת פסולת ברשות הרבים המבוצעת בדרך של הובלות משאיות ופריקתן באתר לא מוסדר הן עבירות הנעברות ממניע כלכלי, כאשר נהגי המשאיות או העומדים מאחוריהם מנסים לחסוך בזמן ובכסף על ידי ביצוע העבירות, ובכך פוגעים באינטרס הציבורי הרחב בשמירה על ניקיון

הסביבה.....יש להעדיף באופן ברור את האינטרס הציבורי של תגמול והרתעה על זה האישי של הנאשם".

בית המשפט גזר על הנאשם:

1. מאסר על תנאי של 4 חודשים שלא יעבור במשך 3 שנים עבירה של השלכת פסולת.
2. קנס בסך 15,000 ₪ או 4 חודשי מאסר.
3. התחייבות בסך 20,000 ₪ להימנע במשך 3 שנים מהיום מעבירה של השלכת פסולת ברשות הרבים, במידה ולא יחתום ייאסר למשך 4 חודשים או עד שיחתום.
4. פסילת רישיון נהיגה למשך 6 חודשים על תנאי למשך 3 שנים.

ת"פ (שלום נצרת) 9721-02-08 מדינת ישראל נ' גבן

החלטה מתאריך: 31.12.09

חברות מסוכנות

על מחזיקי חומרים מסוכנים מוטלת חובה מוגברת לשמור מפני הסיכון של פיזורם בסביבה

ביום 16.7.09 הורשעו הנאשמים, שתי חברות ומנהלן, בביצוע שורה של עבירות סביבתיות במפעלים שהם מנהלים באזור התעשייה בקרית חיים. מדובר בביצוע שורה של עבירות סביבתיות, ביחס לאירועים במהלך שנת 2006: הזרמת שפכים לים ללא היתר- בניגוד לחוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988.

השלכת פסולת ברשות הרבים- בניגוד לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984. הפרת תנאים שניתנו בהיתר רעלים- בניגוד לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993.

זיהום מים- בניגוד לחוק המים, התשי"ט-1959. המדינה טענה כי יש להטיל על נאשמים ענישה כלכלית כבדה ומרתיעה ולגזור על החברות קנסות מקסימאליים בסך 12 מיליון ₪ ועל מנהל החברות עונש מאסר וקנס מקסימאלי של 6 מיליון ₪. הנאשמים טענו כי האירועים נבעו מתקלות וכי העונשים המבוקשים חורגים מהסביר, וכי לא הוכחה חומרת הנזק לסביבה. ביהמ"ש השלום בחיפה הבהיר כי מדובר

במקרה חריג בחומרתו לאור סוג החומרים שזרמו לרשות הרבים - לים ולניקוז העירוני. על מחזיקי חומרים מסוכנים מוטלת חובה מוגברת לשמור מפני הסיכון של פיזורם בסביבה. והמקרים מעלים את החשש שהנאשמים לא נקטו אמצעי בטיחות מספקים.

עם זאת, יש להתייחס לעובדות המקרה הספציפיות בקביעת העונש. אחד האירועים היה החמור ביותר ויצר כתם זיהום ברור של מאות מטרים בים. באירוע אחר לא הורשעו הנאשמים כלל, ואילו האירוע נוסף היה פרץ רגעי של חומר מסוכן שזוהה וטופל מיידית. עוד יש להביא בחשבון כי הנאשמים הם ללא עבר פלילי, מה שמביא למסקנה שאין להטיל עונש מאסר על מנהל המפעלים.

לאור האמור הטיל ביהמ"ש קנסות בסך 200,000 ₪ על שתי החברות ועל מנהל החברה קנס של 35,000 ₪. בנוסף הנאשמים חויבו לחתום על התחייבות להימנע מביצוע העבירות שהורשעו בהם למשך 3 שנים, החברות בסך 200,000 ₪ כל אחת, ומנהל החברות בסך 50,000 ₪. הקנסות ישולמו לקרן למניעת זיהום הים.

יש לציין כי הקרן למניעת זיהום ים פועלת במסגרת המשרד להגנת הסביבה . הקרן הוקמה ב- 1979 על פי "תקנות שפיכתם של שמנים לתוך מי הי ם (הקמת קרן למניעת זיה ום ים), התש"מ – 1979. "

תקציב הקרן מיועד ל:

- מניעת זיהום בים התיכון, מפרץ אילת והימות הפנימיות
- ניקוי זיהומים בים ובחוף
- בניית מתקנים ורכישת ציוד למניעת זיהום ים
- הפעלת תכנית חירום לאירועי זיהום גדולים
- הגשת אישומים כנגד מזהמים
- ביצוע סקרים ומחקרים בעלי אופי יי שומי בנושא הים והחופים

בשנים האחרונות מימנה הקרן גם פעולות הקשורות בזיהום ים ממקורות יבשתיים , מבצעי ניקוי חופים ופעולות הקשורות בחינוך והסברה².

ת"פ (שלום חיפה) 1475-06 המשרד לאיכות סביבה מחוז חיפה נ' חב' דוד שטסל ושות'

בע"מ ואח'

החלטה מתאריך: 02.12.09

² המשרד לאיכות הסביבה - מניעת זיהום ים - הקרן למניעת זיהום ים / www.sviva.gov.il/

הכנס "תכנון ובניה ירוקה במגזר החרדי"

בתאריך 8.2.10 התקיים כנס בנושא "תכנון ובניה ירוקה במגזר החרדי", בשיתוף הקריה האקדמית אונו וארגון "חרדים לסביבה". בכנס נסקרו התועלות שניתן להפיק מבניה ירוקה, החיסכון הכספי שנוצר ממנה ודרכים בהם ניתן להגביר המודעות לאיכות הסביבה ולהטמיע בציבור את נחיצותה. בכנס נכחו שרים, ראשי הערים החרדיות, אנשי ציבור, אנשי מקצוע מתחום הבניה ומתחום הסביבה, חוקרי אקדמיה ואנשי תקשורת.

בפתח הכנס נשא דברים הרב שלזינגר, חבר מועצת הרבנות ורבה של שכונת גילה בירושלים. בדבריו תיאר את המצב הקיים היום בו אדם חרדי הנשאל מהי עבורו "איכות הסביבה", אומר שאיכות סביבה זה בתי כנסיות סמוכים לבית, מקוה, תלמודי תורה ועוג, בעוד גינות, אויר נקי וסביבה בריאה אינם נחשבים כאיכות סביבה בעיניו. והנה במקורותינו נאמר "הזן את העולם כולו בחן בחדש וברחמי ים", כלומר העולם נברא לא רק כשימושי אלא גם בחן, עם דגש על יופי הבריאה. בסיום דבריו קרא הרב לשרים ואנשי הציבור שנכחו בכנס, לאכוף את איכות הסביבה על הציבור.

הרב יהודה גנוט, מנכ"ל חרדים לסביבה, קישר לפרשת השבוע, פרשת משפטים, בה נאמר: "כי יכרה איש בור... בעל הבור ישלם". כלומר, על הגורם לנזק הסביבתי ברשות הרבים לקחת אחריות על מעשיו, התורה מטילה עלינו אחריות. "כאן, בקריה האקדמית אונו, לקחו אחריות וקיבלו על עצמם עול כבד- להטמיע את איכות הסביבה בציבור", אמר הרב גנוט.

גלעד ארדן, השר לאיכות הסביבה, אמר בדבריו כי לכאורה ניתן לבא בטענה לציבור החרדי, שאילו היו מקפידים על קלה כבחמורה בהלכה זו, כמו בנושאים אחרים, הרי כולם היו באים ללמוד ממנו על איכות הסביבה, שהרי נאמר "לעובדה ולשומרה" וגם "תן דעתך שלא תחריב את עולמי". בהמשך דבריו תאר השר את המצב בארץ בו יש גידול אוכלוסיה הגבוה ביותר בעולם המערבי ולפיכך יש צורך בבניה חדשה, שהציבור החרדי נמנה עם צרכניה הגדולים. מידי שנה נוספים בישראל שבעה מיליון מ"ר של מבנים. ולמרות שלכאורה בניה ואיכות סביבה סותרות זו לזו ומעמידה בפני פרנסי הציבור קשיים לא פשוטים, הרי שזו גם ההזדמנות לס ייע לציבור הזה באיכות החיים. ולציבור החרדי בהחלט מגיע איכות חיים. השר הדגיש כי חשוב להבין שבניה ירוקה תחסוך בכסף, בסופו של דבר.

במהלך הדברים הציג השר ארדן את תוכנית משרדו לעידוד הבניה הירוקה . בין האמצעים שבכוונתו לקדם נכללים : חקיקת תקנים חדשים , סל תמריצים ליזמים, עידוד מחקרים אקדמיים ועידוד תחרויות בתחום הסביבתי . בנוסף, קרא גלעד ארדן לציבור החרדי לדרוש מנציגי הציבור החרדי בממשלה ובכנסת , שלהם השפעה רבה , בניה ירוקה עם תנאים מתאימים למשפחות ברוכות ילדים .

בסיום דבריו קרא השר ארדן לציבור החרדי , שהינו מגדולי המתמשים בתחבורה הציבורית, להוסיף ולאמץ את הרכיבה באופניים ולהרבות בהליכה שהינם מועילים לשמירת הסביבה וגם לשמירת הבריאות, במיוחד עבור מי שיושב ולומד במשך היום .

לאחריו בסדר הדוברים היה שר התשתיות ד"ר עוזי לנדאו, שאמר שגם לחילונים יש עוד דרך ארוכה לעשות בתחום איכות הסביבה . " הפלורליזם הקיים בעולם הוא תרבות שאי אפשר

לקבלה, בעוד שבתרבותנו היהודית יש סדר וכללים באיזון שבין האדם לבין הטבע", אמר השר . השר לנדאו ציטט הרבה מן המקורות והזכיר את מגדל בבל, בו אמרו "נלבנה לבנים .. נבנה לנו מגדל ונעשה לנו שם " הטכנולוגיה והכוח שהיה בידם גרם להם להפר האיזון ולהתריס כנגד שמים . בהמשך הפתיע

השר ואמר : " אתם לא צריכים ללכת ללמוד על איכות הסביבה מהחילונים , אנו החילונים צריכים לחזור למקורות וללמוד מכם".

עוד אמר השר בהלצה שיהושע בן נון , שאמר "שמש בגבעון דום ", היה בעצם הראשון שהשתמש באנרגיה סולארית . לסיום קרא לנדאו : " להנחיל את ערכי הרוח היהודיים , ואת חלום הגג האדום להפוך לחזון הבית הירוק".

מר עמוס לסקר , מנהל חברת החשמל , אמר שחברת החשמל נמצאת על קו התפר שבין איכות החיים לאיכות הסביבה . שהרי צריכת חשמל תורמת לאיכות החיים , אך מאידך גיסא פוגעת באיכות הסביבה. מר לסקר סקר את המאמצים והמשאבים שחברת החשמל משקיעה בכדי לשמור על איכות הסביבה . ובנוגע לציבור החרדי , אשר רבים מהנמנים עמו נמנעים מלהשתמש בחשמל בשבת , "קיבלתי על עצמי שבמהלך השנה הקרובה , כל תהליך היצור יהיה אוטומטי לחלוטין ולא כרוך בחילול שבת " אמר מר לסקר לקול תשואות הקהל , וסיים בתקווה כי הדבר יביא לסיום השימוש בגנראטורים פיראטיים ופרטיים בציבור החרדי לצרכי השבת.

בהמשך הכנס התקיימו מושבים נוספים . מושב מקצועי בנושא הבניה הירוקה , וכיצד לבצע אותה- נדון בהשתתפות- יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה- דוד אזואלי , ד"ר ניצן אייל ממכון התקנים הישראלי , שאמון על התקנים החדשים של הבניה הירוקה , מר מאיר ברקן- נציג התאחדות הקבלנים , מר יהודה אולנדר , מר שחר סולאר , ועו"ד חנן מנדל , מרצה בקריה האקדמית אונו . בחלקו השני של הכנס , נידונו בפאנל היתרונות הכלכליים של הבניה הירוקה - בנוכחות יו"ר ועדת הכספים ח"כ משה גפני, וראש עיריית אלעד הרב יצחק עידן.

במהלך הפאנל דיבר הרב גפני והזכיר שפעם אחד מליצני הכנסת אמר לו : " אתה חבר הכנסת הירוק הכי שחור " . " ובאמת, אני מאד גאה בפעילותי למען הסביבה " , אומר גפני. ומספר: "במהלך פעילותי נגד הבניה בחופים, הפעילו עלי לחצים עצומים כדי שארפה מהיזמים ואתן להם להשתלט על נכסי הטבע , אך סירבתי בתוקף " . " פעם העניין הירוק היה נראה שייך לתימהוניים ולאליטיסטים " מוסיף הרב גפני, " הרי היום כולם מבינים שלא מדובר באיכות חיים אלא בחיים עצמם! " בהמשך פירט גפני שבתורה הנושא הירוק הוא מרכזי , "תן דעתך שלא תחריב עולמי " נאמר. וגם במסכת בבא בתרא יש פרק שלם , פרק "לא יחפור", העוסק במזיקים סביבתיים כגון: כובסים ובורסקאים שאינם רשאים להיות סמוכים לעיר. וגם, בהלכה נפסק שאסור להסתיר את הנוף , והלכה זו נאמרה הן בארץ ישראל והן מ חוצה לה. ומה שהיום בציבור החרדי אין מודעות לנושא הסביבה , זה מחמת ש"העניות מנוולתן" והמצב הכלכלי הקשה של הציבור החרדי מונע ממנו מלעסוק בנושא חשוב זה.

בכל שאלה משפטית בנוגע לאיכות הסביבה או תכנון ובנייה
אנא פנו אלינו ונשמח לעזור!

שלוחה 2 **1-700-707-907**

onogreenclinic@gmail.com

על הקליניקה

הקליניקה הירוקה לאיכות סביבה ובניה של הקריה האקדמית אונו בהנחיית עו"ד חנן מנדל, עו"ד עמנואל וייזר והרב יהודה ג' נוט (העומד גם בראש עמותת "חרדים לסביבה" העוסקת בתחום המודעות והפעילות בנושא איכות הסביבה והבנייה במגזר החרדי), פועלת באחד מתחומי המשפט האתגריים והמתקדמים ביותר כיום – סוגיות באיכות סביבה ותכנון. הקליניקה שמה לה למטרה להכשיר תלמידים לפעילות משפטית בתחום זה, ובמקביל לסייע ולקדם את סוגיות איכות הסביבה והתכנון בישראל.

הקליניקה פועלת בשנת תש"ע בשני מוקדים: במרכז אונו למשפט חברתי קליני בקריית אונו ובקמפוס החרדי באור יהודה. מסלול הקליניקה משלב בין לימודים פרקטיים במסגרת קורס המועבר ע"י עו"ד חנן מנדל בתחום איכות הסביבה והבנייה במסגרתו נלמדות המגמות בתחום המשפטי והחקיקתי בארץ ובעולם בתחום איכות הסביבה והתכנון והבנייה. במקביל עוסקים הסטודנטים לאורך כל השנה בפעילות מעשית שבאה להגשים את השילוב בין הדאגה לסביבה עם תחום המשפט על מנת לסייע ולחזק את המגמה החיובית שחלה בעשור האחרון בתחום איכות הסביבה הן במודעות הציבור והן במודעות של מנהיגי העולם והעוסקים בתחום החקיקה והפסיקה בתחום. במסגרת עבודה התנדבותית זו מפעילים הסטודנטים קו פתוח לציבור הנותן יעוץ חנים בנושא איכות הסביבה והבנייה. בנוסף, קיימים בקליניקה מספר צוותים, ביניהם, צוות העוסק בנושא פניות הציבור בערים חרדיות, צוות אשר עוסק במעקב אחר תחום איכות הסביבה ותכנון ובנייה במועצות המקומיות השונות, וצוות האחראי לעקוב אחר ההתפתחויות בתחום הפסיקה והחקיקה.

"באמצעות הסטודנטים בקליניקה, ננסה להיאבק בגורמי הזיהום וההפרעה לאיכות הסביבה, ולהפוך את סביבתנו למקום נעים יותר, תוך שימוש בדיני איכות הסביבה ובמערכת התכנונית" (עו"ד חנן מנדל).